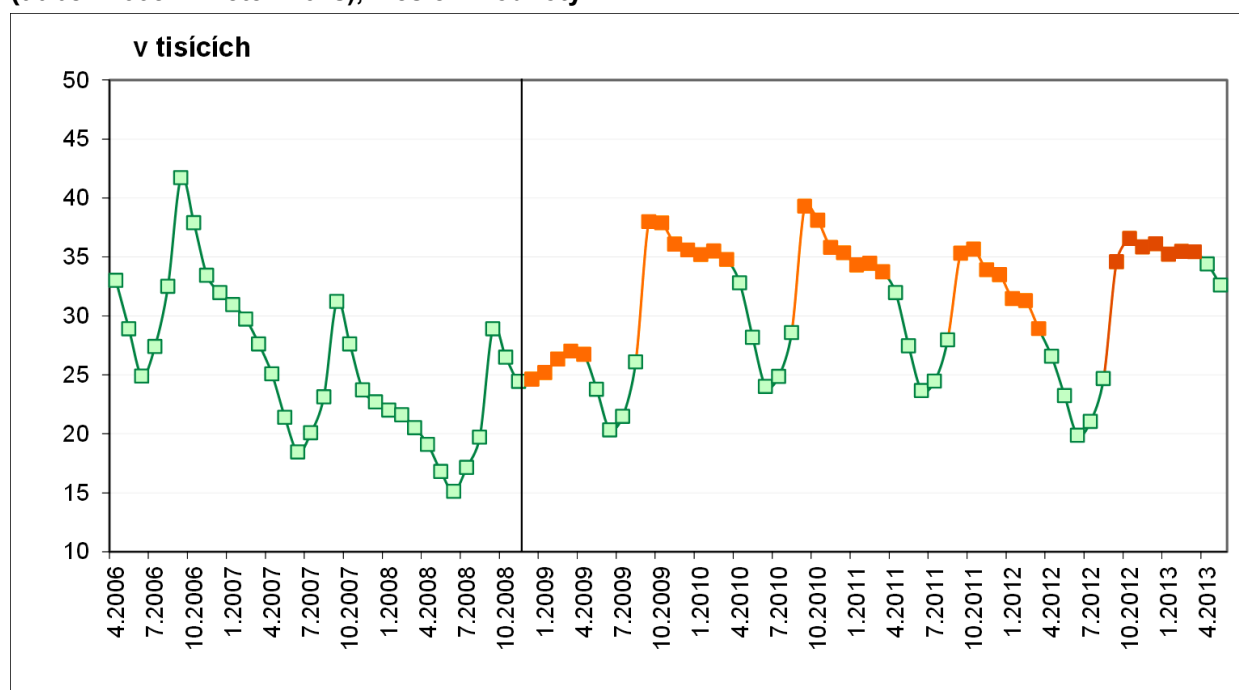

Předběžná zpráva o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol ke konci dubna 2013

Ing. Jiří Vojtěch, Ing. Daniela Chamoutová, NÚV,
červen 2013

Průběh ekonomické krize se na trhu práce velmi zřetelně odráží nejen v počtech nezaměstnaných absolventů škol, ale i v průběhu jejich absorpce trhem práce. V obdobích ekonomické prosperity (do roku 2008) byla situace na trhu práce poměrně příznivá i pro absolventy škol. Po prázdninách počty nezaměstnaných absolventů sice pravidelně nabývaly vysokých hodnot vlivem přílivu čerstvé vlny nových absolventů, jejich počet však v průběhu roku výrazně klesal tak, jak postupně nacházeli své pracovní uplatnění. To je zřejmé z průběhu křivky na obrázku 1 v letech 2006 až 2008. Například v září 2006 bylo evidováno více než 40 tisíc nezaměstnaných absolventů škol, a do dubna 2007 jich bylo 17 tisíc rovnoměrně absorbováno trhem práce.

Obrázek 1: Vývoj celkového počtu nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých (duben 2006 – květen 2013), měsíční hodnoty

Pramen: Data - Portál MPSV, statistiky nezaměstnanosti, absolventi a mladiství celkem (tj. do 2 let od úspěšného ukončení studia), zpracování NÚV.

Ekonomická **krize** tyto cykly **výrazně ovlivnila**. Markantně poklesla tvorba pracovních míst a vlivem krachu firem se snížil i jejich počet, docházelo i k propouštění zkušených pracovníků. Tím se značně snížila schopnost trhu práce absorbovat absolventy. Nejhorší situace pro absolventy byla po nástupu krize ve druhé polovině roku 2008, kdy začal počet nezaměstnaných absolventů škol místo obvyklého poklesu narůstat. Následně s přílivem nové vlny čerstvých absolventů škol v létě 2009 počty nezaměstnaných absolventů dramaticky stouply a vzhledem k nepříznivé situaci na trhu práce byl proces absorpce mnohem pozvolnější než v předkrizových letech.

V letech 2009 a 2010 pak představovala absorpce v období září–duben¹ v průměru jen několik tisíc absolventů (září 2008 – duben 2009 2 tisíce, září 2009 – duben 2010 5 tisíc, září 2010 – duben 2011 7 tisíc).

Po určitém zlepšení situace v období od září 2011 do dubna 2012 (kdy trh práce absorboval téměř 9 tisíc nezaměstnaných absolventů a průběh křivky se vracel do příznivé podoby) došlo v letošním roce (2012–13) k výraznému zhoršení a lze konstatovat, že jen nepatrný počet absolventů (200 absolventů) od září 2012 do dubna 2013 našel práci. Jde o velmi nepříznivý stav, kdo nenašel práci ihned po škole, zůstal bez práce po celé období do dubna 2013.

Přitom situace je pro absolventy zdánlivě příznivá vlivem kombinace jiných faktorů: demografického vývoje (pokles celkového počtu absolventů: 2010 – 114 988; 2011 – 108 622; 2012 – 102 542; vše vč. nástaveb) a rozšiřujícího se přístupu k terciárnímu vzdělávání, který vede ke zvyšování podílu absolventů pokračujících ve vzdělávání.

Celkový počet statisticky vykazovaných nezaměstnaných absolventů mírně klesl i vlivem problematické **státní maturitní zkoušky. Neúspěšní maturanti, kteří se přihlásí k evidenci na úřadech práce, nejsou vykazováni mezi nezaměstnanými absolventy**, neboť je za absolventy střední školy nelze považovat. Jsou déle než dva roky od úspěšného ukončení základní školy a ve většině případů (kromě absolventů nástaveb) jsou tedy pracovníky se základním vzděláním. Podle údajů MŠMT z celkového počtu žáků maturitních ročníků v roce 2011 neuspělo i po opravných zkouškách nebo zkoušky vůbec nekonalo celkem 14,4 %, což představuje asi 13 000 žáků, v roce 2012 pak asi 11 000 žáků.

Mladí lidé, kterým se nepodařilo studium úspěšně ukončit složením státní maturitní zkoušky, budou mít značné potíže také s nalezením pracovního uplatnění. Někteří setrvávají ve školském systému (opakování ročníku, přestup do méně náročného oboru), mnozí se stanou nezaměstnanými. Ne však nezaměstnanými absolventy, neboť status absolventa získají jen ti, kteří studia střední školy úspěšně dokončili.

Vezmeme-li tedy v úvahu, že maturitní zkouškou neprošli spíše slabší žáci, u kterých bychom mohli předpokládat, že by se mezi nezaměstnanými absolventy ocitli spíše než žáci úspěšní, **přibyla v letošním roce další velká skupina nezaměstnaných mladých lidí bez praxe a s pouze základním vzděláním** (resp. s vyučením v případě nástavbových oborů).

Počty nezaměstnaných čerstvých absolventů

Podkladem pro zpracování následujících částí této zprávy jsou údaje o počtech absolventů škol, kteří ukončili studium v uplynulých **dvanácti měsících** před okamžikem zjišťování a byli evidováni u Úřadu práce k 30. dubnu 2013 (zdroj MPSV – pololetní statistiky absolventů).

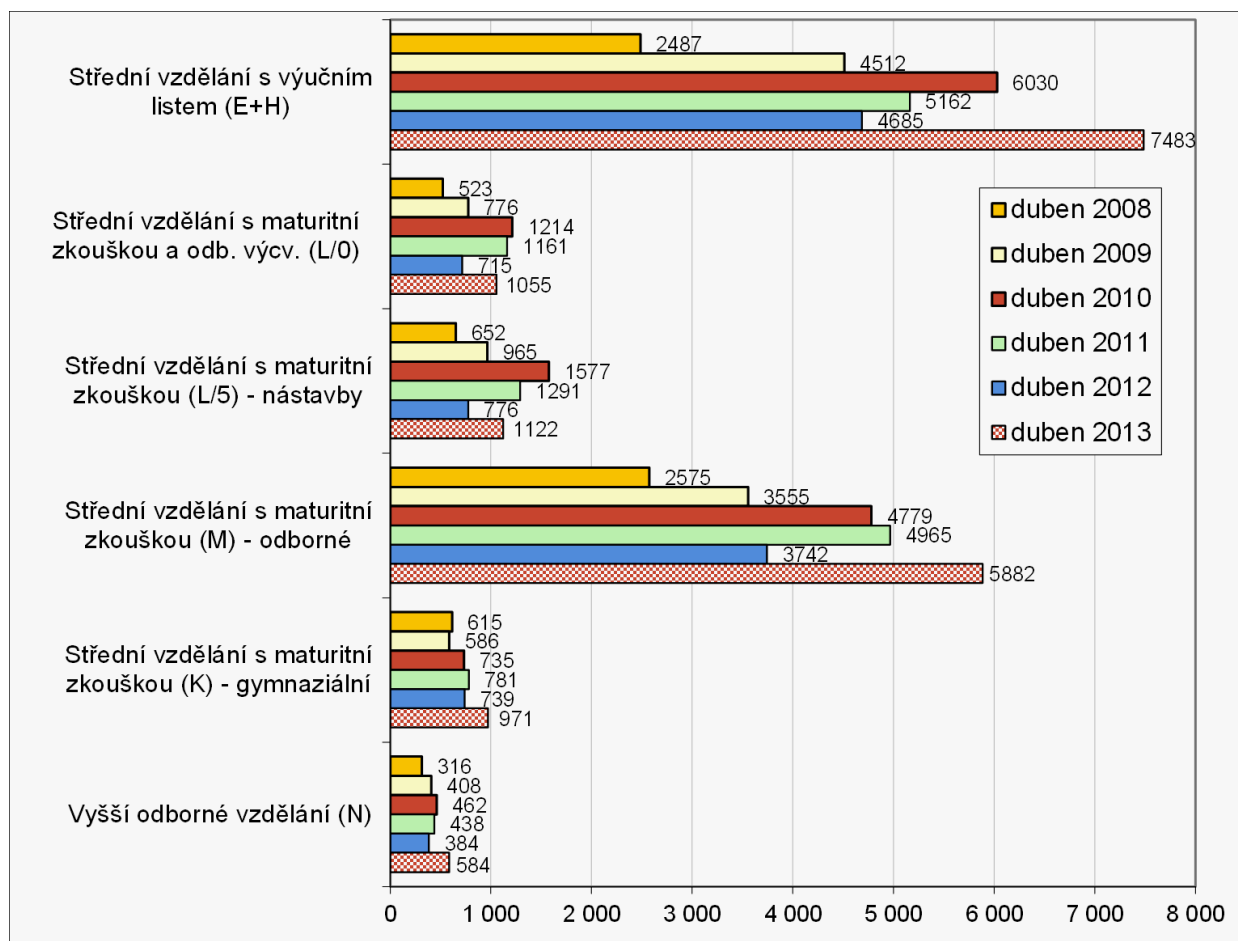
K 30. dubnu 2013 bylo evidováno **16 513 nezaměstnaných čerstvých absolventů středoškolského studia a 584 absolventů VOŠ**. Z porovnání dubnových hodnot za poslední čtyři roky je patrné, že po dvou letech mírného zlepšování postavení čerstvých absolventů na trhu práce dochází k rapidnímu zhoršení. Toto zhoršení postihuje jak střední vzdělání s výučním listem (E+H), tak střední vzdělání s maturitní zkouškou (M). U oborů kategorie L0 a L5 není navýšení počtu nezaměstnaných absolventů tak výrazné, nepřesahuje ani hodnoty z dubna 2011. Tato skutečnost ukazuje nevhodnost vyjadřování nezaměstnanosti s využitím absolutních čísel – počtu nezaměstnaných. Relativně nízké počty nezaměstnaných absolventů v posledních dvou letech jsou způsobeny výrazným poklesem počtu absolventů v těchto kategoriích vzdělání (u L5 – nástaveb je to pokles o téměř 50%). Jde o jednoznačný důsledek maturitní zkoušky, kdy se nejen projevuje úmrtnost u této zkoušky, ale i skutečnost, že z obavy z neúspěchu se mnoho žáků nepřihlásí do této formy vzdělávání.

¹Květnový a červnový pokles je do značné míry pouze administrativní, kdy v důsledku ztráty statutu absolventa (jen do 24 měsíců od úspěšného ukončení studia) jsou ti nezaměstnaní z této statistiky vyřazeni a vykazováni nadále už pouze v celkových statistikách.

Porovnání vývoje počtu nezaměstnaných absolventů středoškolského studia v posledních pěti letech – tedy od začátku hospodářské krize – umožňuje obrázek 2.

U všech kategorií odborného vzdělání došlo v prvních třech letech k výraznému nárůstu počtu nezaměstnaných, další dva roky (2011 a 2012) jsou ve znamení poklesu, s výjimkou kategorie M, kde byl v roce 2011 ještě nepatrný nárůst. Pokles v roce 2012 byl u všech kategorií výrazný a vyvolal dojem pozitivního vývoje. Další propad ve vývoji ekonomiky se velmi negativně podepsal na vývoji počtu nezaměstnaných absolventů a jejich počty v dubnu 2013 s výjimkou kategorií L0 a L5 **výrazně přesáhly všechny hodnoty z pětice krizových let.**

Obrázek 2: Vývoj počtu nezaměstnaných čerstvých absolventů v období hospodářské krize

Pramen: Data - Portál MPSV, Nezaměstnanost, pololetní statistiky absolventů, „čerství“ absolventi.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů dle kategorií vzdělání a skupin oborů

Následující části zprávy se věnují podrobněji jednotlivým kategoriím vzdělání. Sledování meziročních změn míry nezaměstnanosti absolventů jednotlivých skupin oborů vzdělání v rámci určité kategorie provádíme v této zprávě **jen u skupin oborů s větším počtem absolventů** (alespoň v řádu několika stovek). Souhrnné počty absolventů, počty nezaměstnaných a míra nezaměstnanosti jsou však u jednotlivých kategorií vzdělání uváděny **z celkových počtů pro danou kategorii**. Podrobně zpracované údaje budou k dispozici v říjnu v analytické studii Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013 i na samostatných stránkách v informačním systému na www.infoabsolvent.cz, kde je možné **zjišťovat i údaje pro jednotlivé obory vzdělání.**

Vzhledem k **souběžné existenci oborů staré a nové soustavy** jsou pro konečné zpracování výsledků absolventi oborů staré soustavy pomocí převodníku začleněni jako absolventi oborů nové soustavy. Tento postup je nutný i z toho důvodu, že vzhledem

k možnosti náběhu nových oborů postupně ve dvou letech absolvují v jednom školním roce jak žáci oborů nové, tak staré soustavy, které mají v některých případech rozdílný, v jiných stejný název. Stejně se postupovalo i v případě slučování oborů nebo jejich převedení do jiné skupiny oborů či jiné kategorie, což je ale velmi výjimečné.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů se počítá jako podíl těchto nezaměstnaných absolventů na počtu absolventů. Ukazatel není zcela přesný, protože ve jmenovateli je použit celkový počet absolventů bez ohledu na to, kolik z nich pokračuje v dalším studiu a nepřechází na trh práce. Přesný počet absolventů, kteří skutečně přejdou na trh práce a získají nebo hledají pracovní uplatnění, by však byl statisticky velmi obtížně kvantifikovatelný. **Údaj, který uvádíme, tedy vyjadřuje, kolik procent absolventů dané skupiny či kategorie zůstane bez zaměstnání.**

Přehled o počtech absolventů, nezaměstnaných a míře nezaměstnanosti absolventů pro jednotlivé kategorie vzdělání poskytuje tabulka 1. Ta obsahuje i srovnání míry nezaměstnanosti s rokem 2012.

Tabulka 1: Přehled o nezaměstnanosti čerstvých absolventů, duben 2013

Kategorie vzdělání	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
Střední odborné s výučním listem - E, H	27510	7483	27,2%	10,5 p.b.
Nižší střední odborné vzdělání - E	3368	1198	35,6%	6,0 p.b.
Střední odborné s výučním listem - H	23942	6285	26,3%	11,1 p.b.
Střední odborné s maturitou a prakt. výcv. - L	9151	2177	23,8%	9,2 p.b.
Střední odborné s maturitou a prakt. výcv. - L/0	5524	1055	19,1%	6,8 p.b.
Nástavbové maturitní studium po vyučení - L/5	3727	1122	30,1%	12,5 p.b.
Střední odborné s maturitou - M	39614	5882	14,8%	5,6 p.b.
Gymnaziální vzdělání - K	23888	971	4,1%	1,0 p.b.
Vyšší odborné vzdělání - N	4926	584	11,9%	3,6 p.b.

Srovnání s dubnem 2012 - rozdíl míry nezaměstnanosti absolventů v dubnu 2013 a v dubnu 2012.

Dále je potřebné mít na paměti vliv zavedení maturitní zkoušky i při porovnávání **míry nezaměstnanosti oproti předchozím letům**. Míra nezaměstnanosti maturantů může být propočítána pouze pro úspěšné absolventy, u nichž lze očekávat nižší procento nezaměstnaných, než kdybychom sledovali všechny, kteří ukončili poslední ročník. Časová řada vývoje míry nezaměstnanosti u maturitních oborů je od roku 2011 (dubna 2012) touto skutečností výrazně ovlivněna. Na míru nezaměstnanosti má vliv i celkově nižší počet absolventů hledajících zaměstnání způsobený demografickým poklesem či rozšiřujícími se možnosti bakalářského studia.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s výučním listem (H)

Následující části zprávy se věnují jednotlivým kategoriím podrobněji. Sledování meziročních změn míry nezaměstnanosti absolventů jednotlivých skupin oborů vzdělání v rámci určité kategorie provádíme v této zprávě **jen u skupin oborů s větším počtem absolventů** (alespoň v řádu několika stovek). Souhrnné počty absolventů, počty nezaměstnaných a míra nezaměstnanosti jsou však u jednotlivých kategorií vzdělání uváděny **z celkových počtů pro danou kategorii**. Podrobně zpracované údaje budou k dispozici v říjnu v analytické studii Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013 i na samostatných stránkách v informačním systému na www.infoabsolvent.cz, kde je možné **zjišťovat i údaje pro jednotlivé obory vzdělání**.

Vzhledem k **souběžné existenci oborů staré a nové soustavy** jsou pro konečné zpracování výsledků absolventi oborů staré soustavy pomocí převodníku začleněni jako absolventi oborů nové soustavy. Tento postup je nutný i z toho důvodu, že vzhledem

k možnosti náběhu nových oborů postupně ve dvou letech absolvují v jednom školním roce jak žáci oborů nové, tak staré soustavy, které mají v některých případech rozdílný, v jiných stejný název. Stejně se postupovalo i v případě slučování oborů nebo jejich převedení do jiné skupiny oborů či jiné kategorie, což je ale velmi výjimečné.

Míra nezaměstnanosti absolventů se středním vzděláním s výučním listem v dubnu 2013 činila **26,2 %**, oproti loňskému dubnu vzrostla o 11,1 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 6 280. Jako u všech kategorií došlo k výraznému zhoršení, každý čtvrtý vyučený absolvent zůstává bez pracovního uplatnění.

Na rozdíl od minulých let je v této předběžné zprávě hodnocena pouze kategorie H, hodnocení kategorie E i společné E+H bude ve výše zmíněné studii Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013.

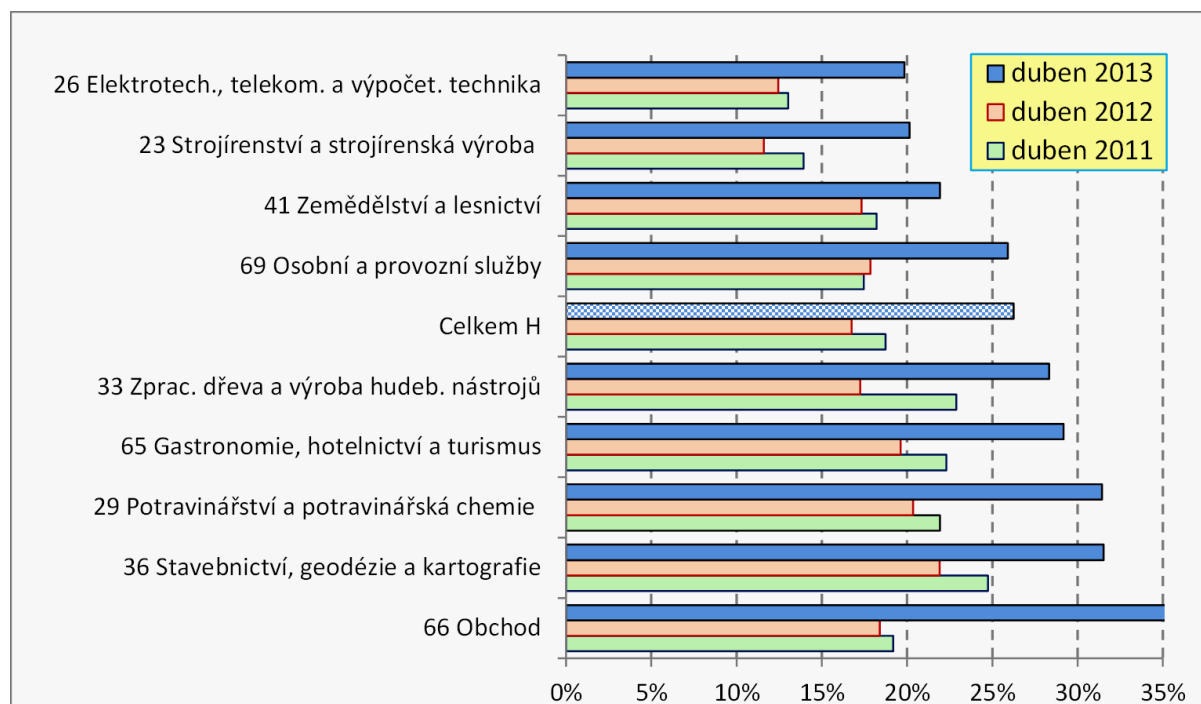
Pro přehlednost této předběžné a stručné zprávy jsou hodnoceny pouze skupiny oborů s větším počtem absolventů, konkrétní hodnoty pro jejich výběr jsou uvedeny u následujících přehledných tabulek.

Nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech silně zastoupených skupin učebních oborů mají vyučení v oborech skupin 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a 23 Strojírenství a strojírenská výroba. Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů strojírenských oborů je 20,1 % a elektrotechnických 19,8 %, čili obě jsou výrazně pod průměrem za kategorii H (26,2 %). Přitom v obou skupinách oborů došlo k poměrně výraznému navýšení proti minulému roku (o 8,9, resp. 8,1 p.b.).

Vysoká míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů výrazně posunula na nedobrou přední pozici skupinu 66 Obchod (35,7 %, nárůst o 18,2 p.b.), na druhém místě s nejvyšší mírou nezaměstnanosti nacházíme skupinu 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (31,5 %, nárůst 12,1 p.b.) a těsně za ní další 29 Potravinářství a potravinářská chemie (31,4 %, nárůst 12,5 p.b.). Zejména ve skupině stavebnictví se stále nedaří dojít k lepšímu umístění, i když zaměstnavatelé neustále požadují zvýšení počtu absolventů.

Celkový nárůst míry nezaměstnanosti vyučených absolventů kategorie H (o 11,1 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů) není rozložen rovnoměrně podle jednotlivých skupin oborů. **Nejmenší nárůst míry nezaměstnanosti** byl zaznamenán u skupiny 41 Zemědělství a lesnictví (5,1 p.b.), výrazně nejvyšší u skupiny 66 Obchod (18,2 p.b.).

Obrázek 3: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2013

Tabulka 2: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s výučním listem (H), duben 2013

Skupina oborů vzdělání H	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
23 Strojírenství a strojírenská výroba	5809	1170	20,1%	8,9 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2218	440	19,8%	8,1 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	1079	339	31,4%	12,5 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	1384	392	28,3%	12,6 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2408	759	31,5%	12,1 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	1875	411	21,9%	5,1 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	4816	1405	29,2%	11,4 p.b.
66 Obchod	1342	479	35,7%	18,2 p.b.
69 Osobní a provozní služby	2212	573	25,9%	9,5 p.b.
Celkem H	23942	6280	26,2%	11,1 p.b.

V grafu i tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 1000.

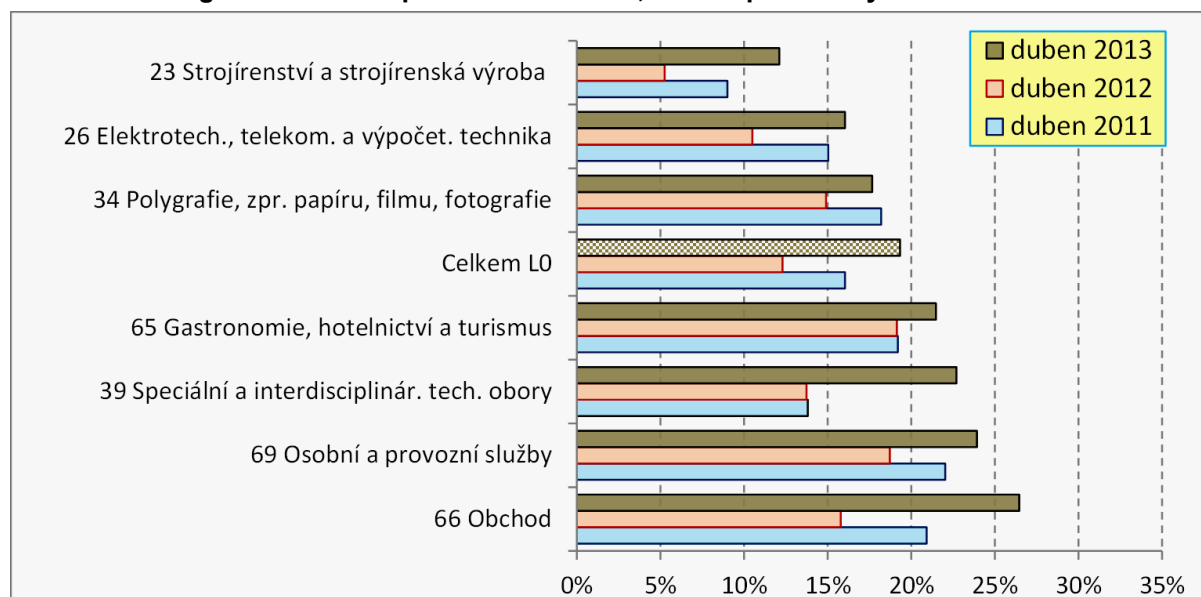
Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou ve vzdělávacích programech, jejichž součástí je odborný výcvik (L/0)

Míra nezaměstnanosti absolventů maturitních oborů s praktickým výcvikem v dubnu 2013 činila 19,3 %, oproti loňskému dubnu vzrostla o 7,0 procentních bodů, počet nezaměstnaných absolventů byl 1 068.

Oproti ostatním skupinám oborů v této kategorii je **výrazně nízká míra nezaměstnanosti** ve strojírenských oborech skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba (12,1 %, nárůst 6,8 p.b.), kde jsou připravováni vysoce kvalifikovaní strojírenští dělníci. V nižších hodnotách se ještě nachází skupina 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (16,0 %, nárůst 5,5 p.b.). Podobně jako u klasických učebních oborů je zřejmé, že v těchto skupinách oborů je nejlepší uplatnitelnost absolventů.

Obrázek 4: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou v oborech kategorie L0 dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2013

Velmi vysoká je míra nezaměstnanosti absolventů službových oborů, tj. skupin 66 Obchod (obor Obchodník – 26,5 %, nárůst 10,7 p.b.), 69 Osobní a provozní služby (obor Kosmetické služby – 23,9%, nárůst 5,2 p.b.), jako třetí v pořadí se po výrazném nárůstu objevila skupina 39 Speciální a interdisciplinární obory (obor Autotronik – 22,7% – nárůst 9,0

p.b.). V této poslední skupině vlivem atraktivnosti názvu oboru výrazně narůstá počet absolventů a jejich uplatnění bude v dalších letech problematické.

V celkovém hodnocení míry nezaměstnanosti se absolventi této kategorie vzdělání zřejmě uplatňují na trhu práce lépe než vyučení (rozdíl míry nezaměstnanosti je 6,9 p.b.).

Jak celkově, tak i u všech nejvýznamnějších skupin míra nezaměstnanosti čerstvých maturantů meziročně vrostla (v průměru o 7,0 p.b.), je to však podstatně méně než u vyučených i u nástavbových oborů. Je ovšem nutno připomenout, že ti, kterým se nepodařilo uspět u státní maturitní zkoušky, nejsou v letošním roce ve statistikách zahrnuti (ani v počtu absolventů, ani v počtu nezaměstnaných absolventů). Absolvovali tedy především dobří žáci, u nichž lze předpokládat, že se snáze uplatní na trhu práce.

Tabulka 3: Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou ve vzdělávacích programech, jejichž součástí je odborný výcvik (L/0), duben 2013

Skupina oborů vzdělání L0	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
23 Strojírenství a strojírenská výroba	1198	145	12,1%	6,8 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	1098	176	16,0%	5,5 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	317	56	17,7%	4,0 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	793	180	22,7%	9,0 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	312	67	21,5%	2,3 p.b.
66 Obchod	669	177	26,5%	10,7 p.b.
69 Osobní a provozní služby	802	192	23,9%	5,2 p.b.
Celkem L0	5524	1068	19,3%	7,0 p.b.

V grafu i tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 300.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

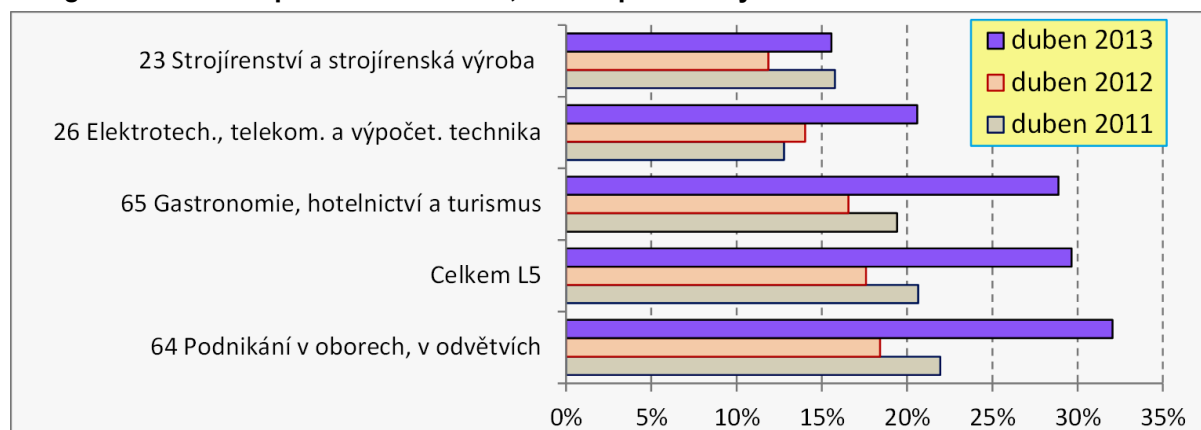
Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání v rámci nástavbového studia po vyučení (L/5)

Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia v dubnu 2012 činila neuvěřitelných 29,6 %, oproti loňskému dubnu stoupla o 12,1 procentního bodu, nezaměstnaných jich bylo 1 105.

Nízkou míru nezaměstnanosti i její velmi nízký nárůst zaznamenaly obory skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba, míra nezaměstnanosti v této skupině byla nižší než u vyučených (15,6 %, nárůst pouze 3,7 p.b.).

Relativně nízkou míru nezaměstnanosti vykazuje i skupina 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (20,6 %, zde došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti o 6,6 p.b.).

Obrázek 5: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů v nástavbovém studiu po vyučení kategorie L/5 dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2013

Nejvyšší míru nezaměstnanosti (32,0 %), více než dvojnásobnou proti skupině strojírenských oborů, vykazují absolventi skupiny 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (obor Podnikání). Podíl absolventů tohoto oboru dosahuje 70% absolventů v této kategorii (jedná se totiž o univerzální nástavbový obor, do kterého mohou vstupovat vyučení v libovolné skupině oborů). Tato míra nezaměstnanosti je druhá nejvyšší v porovnání skupin oborů všech kategorií, totéž platí i o nárůstu (13,6 p.b.). Uvedené hodnoty ukazují problematickou uplatnitelnost absolventů této přípravy v současné situaci na trhu práce, kde jen velmi obtížně mohou uplatnit svou připravenost, protože začít podnikat v současné situaci je velmi problematické.

V oborech skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus jsou míra nezaměstnanosti i její nárůst jen nepatrně nižší, ovšem počet absolventů i nezaměstnaných je řádově nižší.

Tabulka 4: Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání v nástavbovém studiu po vyučení (L/5), duben 2013

Skupina oborů vzdělání L5	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
23 Strojírenství a strojírenská výroba	360	56	15,6%	3,7 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	233	48	20,6%	6,6 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	2288	733	32,0%	13,6 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	284	82	28,9%	12,3 p.b.
Celkem L5	3727	1105	29,6%	12,1 p.b.

V grafu i tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 200.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli odborného středního vzdělání s maturitní zkouškou (M)

Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou v dubnu 2013 činila **14,8 %**, oproti loňskému dubnu vzrostla o 5,6 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 5 895. Je však nutno podotknout, že značná část absolventů odborného vzdělávání po maturitě pokračuje ve studiu na vysoké škole nebo na VOŠ, což spolu s vlivem neúspěšnosti u maturitní zkoušky snižuje hodnotu jejich míry nezaměstnanosti.

Nejnižší míry nezaměstnanosti dosahují obory skupiny 78 Obecně odborná příprava (obory Lyceí – 9,1 %, nárůst 3,5 p.b.), jejich absolventi však většinou v souladu s pojetím koncepce jejich přípravy pokračují ve studiu na vyšších odborných nebo vysokých školách. Jen nepatrně vyšší jsou míry nezaměstnanosti skupin 18 Informační technologie a 53 Zdravotnictví.

Dalšími skupinami s mírou nezaměstnanosti mírně nad 13 % jsou skupiny 23 Strojírenství, strojírenská výroba a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie, kde je podobný i nárůst míry nezaměstnanosti – mírně nad 5 p.b.

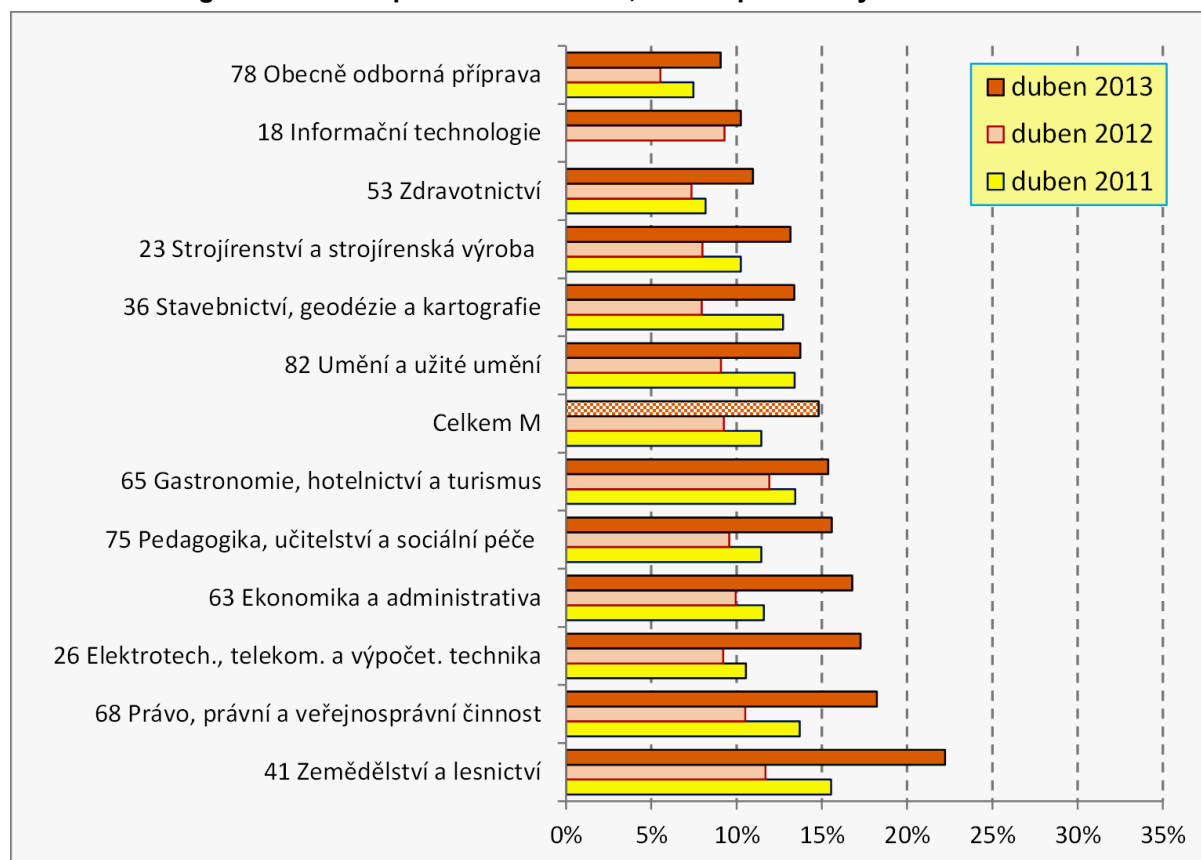
Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazují maturanti skupin 41 Zemědělství a lesnictví (22,2 %, nárůst 10 p.b.). Další v pořadí, i když s větším odstupem, jsou míry nezaměstnanosti skupin 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (18,2 %) a kupodivu i 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (17,3 %). Tento posun v elektrotechnických oborech je zřejmě způsoben zařazením žáků oborů zaměřených na informační technologie do skupiny 18 Informatické obory, kde jsou hodnoty míry nezaměstnanosti nízké.²

V tomto roce vykazuje mírně nadprůměrnou míru nezaměstnanosti i skupina oborů 63 Ekonomika a administrativa, v delším časovém horizontu je patrný přesun jejich hodnot míry nezaměstnanosti z mírně podprůměrných do mírně nadprůměrných. Je zřejmé, že i při trvale klesajícím počtu absolventů této skupiny (a to i po začlenění oborů skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví do skupiny 63 Ekonomika a administrativa) dochází k postupnému nasycení

²Vzhledem k souběžné existenci oborů staré a nové soustavy jsou pro konečné zpracování absolventi oborů staré soustavy pomocí převodníku začlenění jako absolventi oborů nové soustavy. Tento postup je nutný i z toho důvodu, že možností náběhu nových oborů postupně ve dvou letech absolvují v jednom školním roce jak žáci oborů nové, tak staré soustavy, které mají v některých případech rozdílný, v jiných stejný název.

jejich potřeby na trhu práce. Je však viditelné, že i při stále nejvyšším počtu absolventů této skupiny je míra nezaměstnanosti těchto absolventů poměrně příznivá.

Obrázek 6: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou v oborech kategorie M dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2013

Tabulka 5: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (M), duben 2013

Skupina oborů vzdělání M	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
18 Informační technologie	2958	303	10,2%	0,9 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	2531	333	13,2%	5,2 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2160	373	17,3%	8,1 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2332	312	13,4%	5,4 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	1435	319	22,2%	10,5 p.b.
53 Zdravotnictví	2225	244	11,0%	3,6 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	8881	1491	16,8%	6,4 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	3517	541	15,4%	3,5 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	1745	318	18,2%	7,7 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	1848	290	15,6%	6,0 p.b.
78 Obecně odborná příprava	5546	503	9,1%	3,5 p.b.
82 Umění a užité umění	1543	212	13,7%	4,7 p.b.
Celkem M	39825	5895	14,8%	5,6 p.b.

V grafu i tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 1000.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

V této kategorii vzdělání došlo k nárůstu míry nezaměstnanosti oproti roku 2012 o 5,6 procentního bodu, přitom v hodnotách nárůstu jsou značné rozdíly (od jednoho do deseti procentních bodů). Nárůst míry nezaměstnanosti však zaznamenaly všechny uvedené skupiny oborů vzdělání. Rozptýl hodnot míry nezaměstnanosti je nejnižší ze všech kategorií vzdělání. Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na výsledky za tuto kategorii vzdělání a skupiny oborů je

však obtížně kvantifikovatelný. Lze předpokládat, že pokud by státní maturitní zkouška nebyla, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů o něco vyšší.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou v gymnaziálním vzdělávání (K)

Míra nezaměstnanosti absolventů gymnaziálního vzdělávání v dubnu 2013 činila 4,1 %, oproti loňskému dubnu vzrostla o 1 procentní bod, počet nezaměstnaných absolventů byl 971. Téměř všichni gymnazisté pokračují ve studiu na vysoké škole nebo na VOŠ, což odpovídá i charakteru a cílům všeobecné přípravy během středoškolského studia, a to se projevuje nízkou hodnotou míry nezaměstnanosti. Pokud by bylo možné počty nezaměstnaných gymnazistů vztáhnout pouze k těm absolventům, kteří přecházejí na trh práce, míra nezaměstnanosti by pro tuto kategorii vzdělání vycházela výrazně vyšší.

Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na přesnost odhadu míry nezaměstnanosti byl v této kategorii nejslabší a výsledky prakticky neovlivnil.

Tabulka 6: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou v gymnaziálních oborech (K), duben 2013

Skupina oborů vzdělání K	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
79 Gymnaziální vzdělávání - K	23888	971	4,1%	1,0 p.b.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli vyššího odborného vzdělání (N)

Míra nezaměstnanosti absolventů s vyšším odborným vzděláním v dubnu 2013 činila 11,9 %, oproti loňskému dubnu vzrostla o 3,6 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 584.

V této kategorii ukončují studium poměrně nízké počty absolventů a výsledná míra nezaměstnanosti a její meziroční výkyvy jsou tudíž velmi citlivé i na malé úbytky či přírůstky nezaměstnaných.

Trvale a jednoznačně je nejnižší míra nezaměstnanosti ve skupině oborů 53 Zdravotnictví (4,6 %, nárůst pouze 1,9 p.b.). Tato hodnota míry nezaměstnanosti je jednoznačně nejnižší mezi skupinami oborů odborného vzdělávání. To ukazuje, že zdravotnictví je z pohledu šance na nalezení zaměstnání dlouhodobě perspektivní oblastí, a to i výhledově (vzhledem k demografickému vývoji lze téměř s jistotou tvrdit, že se poptávka po kvalifikovaném zdravotnickém personálu ještě zvýší).

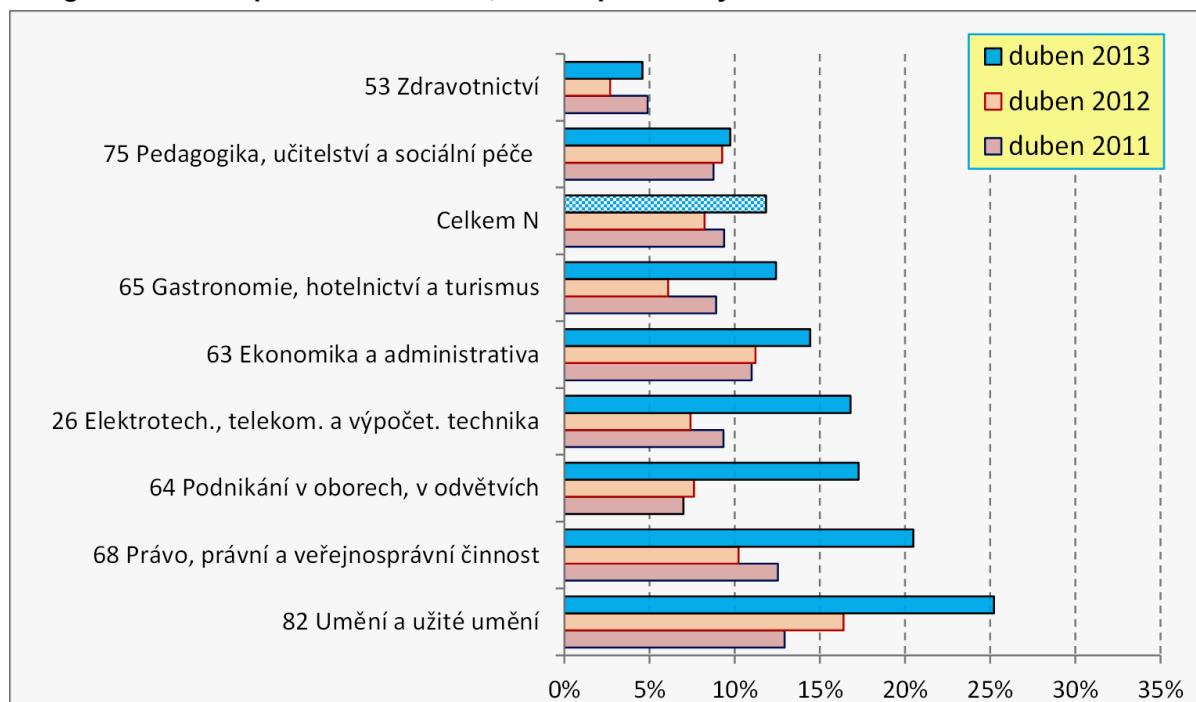
Kromě skupiny oborů 53 Zdravotnictví, která trvale (a podobně jako v ostatních kategoriích) vykazuje velmi nízkou míru nezaměstnanosti a zároveň produkuje největší počty absolventů, vykazují dobré uplatnění, a tedy i nízkou míru nezaměstnanosti, absolventi skupiny 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (9,7 %, s nepatrným nárůstem 0,5 p.b.).

Uspokojivé hodnoty dosahuje i poměrně málo početná skupina 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. Málo početná skupina 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika zaznamenala oproti loňsku poměrně výrazný nárůst míry nezaměstnanosti a v letošním roce dosahuje nadprůměrné hodnoty.

Početná skupina absolventů oborů skupin 63 Ekonomika a administrativa vykazuje stejně jako vloni nadprůměrnou míru nezaměstnanosti. Její hodnoty se v porovnání s loňským rokem ještě mírně zvýšily. Obdobně se vyvíjela i míra nezaměstnanosti skupiny 64 Podnikání v oborech, v odvětvích, která je letos výrazně nadprůměrná.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti mají skupiny 82 Umění, užitě umění (25,2 %, s vysokým nárůstem 8,8 p.b.) a 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (20,5 %, v této skupině s nejvyšším nárůstem 10,3 p.b.).

Obrázek 7: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání v oborech kategorie N dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2013

V grafu i tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 200.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Tabulka 7: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli vyššího odborného vzdělání (N), duben 2013

Skupina oborů vzdělání N	Počet absolventů (2012)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2013)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2013)	Srovnání s dubnem 2012
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	226	38	16,8%	9,4 p.b.
53 Zdravotnictví	1352	62	4,6%	1,9 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	789	114	14,4%	3,2 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	220	38	17,3%	9,7 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	314	39	12,4%	6,3 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	361	74	20,5%	10,3 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	832	81	9,7%	0,5 p.b.
82 Umění a užité umění	222	56	25,2%	8,8 p.b.
Celkem N	4926	584	11,9%	3,6 p.b.

V grafu i tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 85.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Závěr

U všech skupin oborů platí, že absolventi s vyšší úrovní vzdělání vykazují nižší míru nezaměstnanosti (výjimkou v letošním roce je kategorie L5, nástavbové vzdělávání). Vztahuje se to i na většinu skupin oborů vzdělání s vyšším počtem absolventů.

Konkrétní hodnoty míry nezaměstnanosti a velikost její meziroční změny pro úplně všechny skupiny vzdělání v rámci určité kategorie vzdělání jsou uvedeny v následující tabulce, kde jsou rovněž i počty absolventů, kteří úspěšně ukončili studium v roce 2012, a počty těch čerstvých absolventů, kteří byli k 30. dubnu 2013 evidováni úřady práce jako nezaměstnaní.

Hospodářská krize a následná recese vážně omezila zájem zaměstnavatelů o absolventy škol, zejména o vyučené, který byl v době vrcholící prosperity přímo enormní. Po zřejmém postupném zlepšování situace absolventů přicházejících na trh práce v letech 2010 a 2011 došlo v roce 2012 k velmi výraznému zhoršení, kdy absolventi evidováni na úřadech práce

v září 2012 ani do dubna 2013 nenacházejí pracovní uplatnění a zůstávají stále nezaměstnanými.

Absolventi škol zřejmě nejvíce doplácejí na nárůst nezaměstnanosti, protože pro zaměstnavatele je vždy jednodušší nepřijmout zájemce o zaměstnání než propouštět zaměstnance. I při současných ekonomických problémech se ukazují možnosti uplatnění zejména v průmyslové výrobě, což se odráží v **nízkých hodnotách míry nezaměstnanosti ve strojírenských a některých elektrotechnických oborech**. Je patrný zájem firem o strojaře a elektrotechniky, nejnižší míry nezaměstnanosti jsou zejména u vyučených, ale i u maturantů z oborů s odborným výcvikem, méně již z klasických maturitních oborů. Jiná situace je u vyučených ve stavebních oborech, kde se stále výrazně projevuje propad stavební výroby.

I v současné situaci je stále podporována příprava v uvedených, dříve nedostatkových oborech, ať již přímo zaměstnavateli nebo krajskými úřady. Po mnoha letech se podařilo zastavit pokles podílu přijímaných do učebních oborů. Nyní zůstává na odpovědnosti zaměstnavatelů, aby v oborech, kde měli v období ekonomického růstu velký nedostatek pracovníků a kam se jim podařilo postupně převést zájem žáků, nedošlo k jejich výraznému zklamání. Podstatné proto bude, aby žáci po absolvování školy skutečně získali zaměstnání.